

Evaluering av moderasjonsordningene for barnehagen

Håkon Solbu Trætteberg og Hilde Lidén

HVA ER MODERASJONSORDNINGENE?

Redusert betaling

- Foreldre skal ikke betale mer enn 6 prosent av husholdningens samlede skattbare inntekt for en barnehageplass.
- Det betyr at alle familier med lavere samlet inntekt enn 533 500 kroner får redusert foreldrebetaling i barnehagen.
- Reduksjonen blir større jo lavere inntekten er.

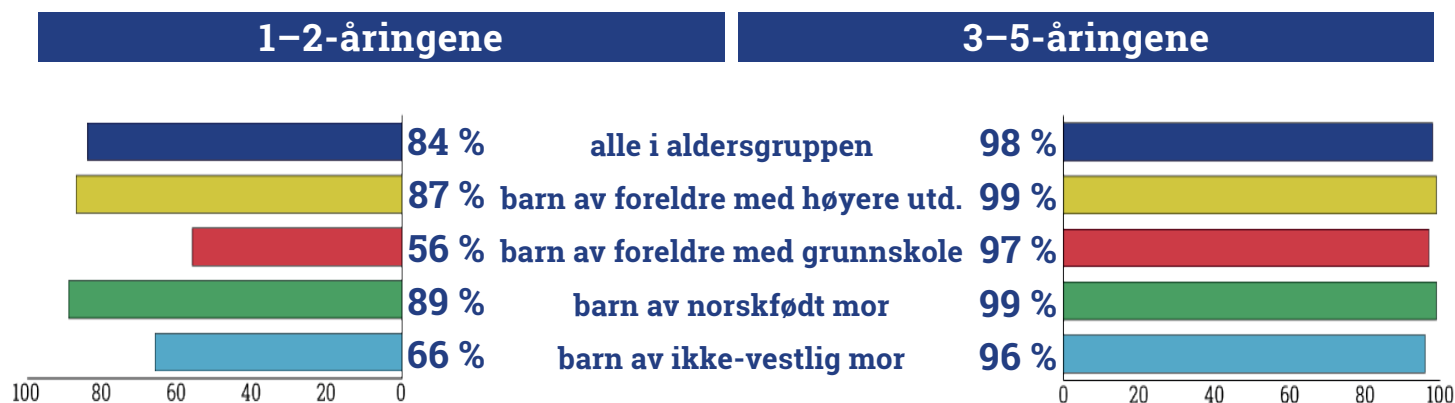
Gratis kjernetid

- Familier som har lavere samlet inntekt enn 533 500 kroner får 20 timer gratis kjernetid i barnehagen i uken (tall for f.o.m. august 2018).

HVOR MANGE GÅR I BARNEHAGE?

I år 2000 var seks av ti barn i alderen 1–5 år i barnehage, i dag er ni av ti barn i barnehage. Forskjellene i hvem som bruker barnehage er størst blant de yngste barna:

HVORFOR UTSETTER NOEN BARNEHAGESTARTEN?

- I 2016 ble det innvilget redusert foreldrebetaling for til sammen 33 272 barn i norske barnehager.
- Dette er en økning på hele 8 000 barn sammenlignet med 2015.
- I tillegg ble det i 2016 innvilget gratis kjernetid for 18 225 barn. Det er en økning på 8 000 barn.
- Dette innebærer at det for **12 prosent av barna i barnehage er innvilget redusert foreldrebetaling**, og at **6 prosent har gratis kjernetid**.
- Mange benytter imidlertid ikke ordningene selv om de kunne gjort det, blant annet i mangel på informasjon

Undersøkelsene viser at det **ikke er bare økonomi som er årsaken til at familier velger å ikke bruke barnehage for de yngste barna**.

Vi har skilt ut **fire andre grunner for utsatt barnehagestart**:

- pragmatiske overgangstilpasninger (har flyttet og venter på ny barnehageplass eller plass i en foretrukket barnehage)
- et verdibasert ønske om å ikke bruke barnehage for de yngste barna
- bekymring for morsmålsopplæring
- sammensatte kommunikasjonsbarrierer (familier med relativ isolasjon og begrensede sosiale nettverk. Barnehagen blir forbundet med et offentlig kontrollregime som de er fremmed for og frykter)

Det er derfor fortsatt behov for bred informasjon om barnehagen og om moderasjonsordningene gjennom kanaler som familiene har tillit til.

UTDRAG FRA INTERVJUER

«Alle har hørt fra bekjente at [barna] mister morsmålet når de er i barnehagen.»

«Staten får ikke *mitt* barn»

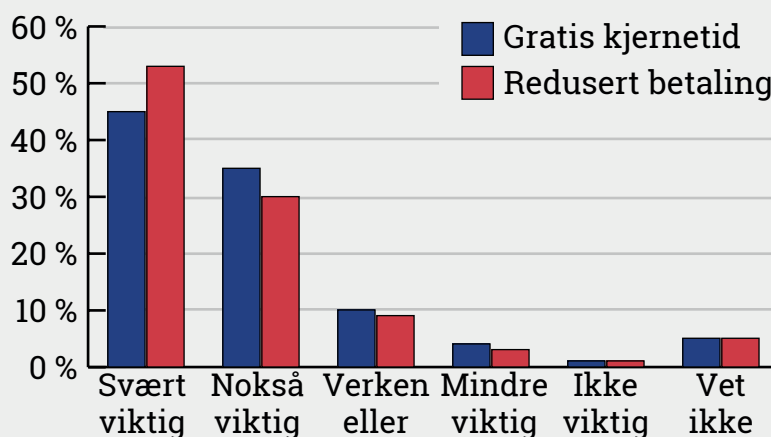
HVA MENER KOMMUNENE?

Kommunene mener at moderasjonsordningene er **et godt verktøy for å rekruttere familier i målgruppen til å øke bruken av barnehage**. I tillegg framhever de at det er **en målrettet støtte til barnefamilier med lav inntekt**.

Hvor viktige er de følgende moderasjonsordningene i kommunenes arbeid med å gjøre barnehagetilbudet tilgjengelig for alle, inkludert lavinntektsfamilier?

Figur 2.1. i rapport

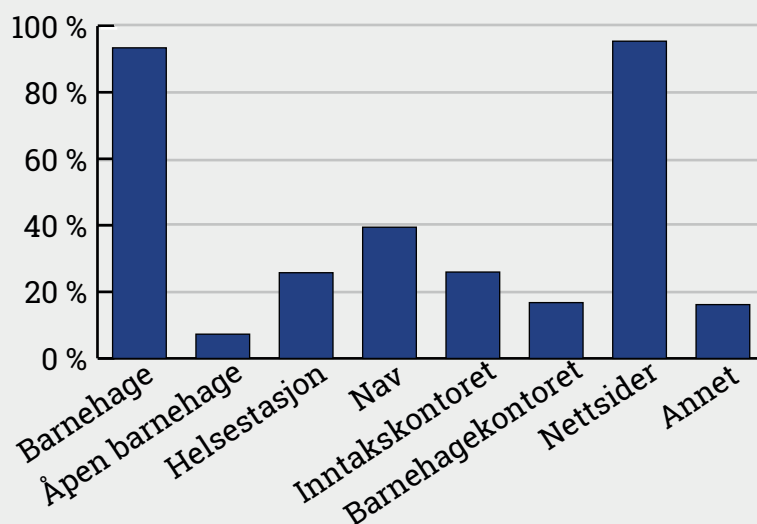

I samtlige kommuner er det **stor usikkerhet om hvor stor andel av målgruppa de når med informasjon om ordningen**. Dette gjelder for det første de familiene som ikke bruker barnehage, og de som allerede bruker barnehage, og som man ikke vet om har rett på moderasjon fordi de ikke har søkt.

God informasjon er en forutsetning for at ordningene skal treffe de rette familiene. Kommunen informerer om moderasjonsordningene gjennom flere kanaler:

Hvordan informerer kommunen innbyggerne om moderasjonsordningene? (flere svar mulig)

Figur 3.1. i rapport

UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Innføringen av moderasjonsordningene fungerer godt, både for familier og kommuner. Likevel er det en del familier som ikke får moderasjonen de kunne hatt krav på:

Søknadsplikten høyner terskelen for bruk av ordningen

Bruken kan øke hvis moderasjon blir innvilget uten søknad

Kommunene bruker mye ressurser på å utvikle informasjonsmateriell om ordningen, ofte på flere språk

Nasjonalt informasjonsmateriell på flere språk kan spare kommunene for mye arbeid

Det er vanskelig å nå ut til alle i målgruppen med informasjon om ordningen

Kommunene bør jobbe enhetlig og involvere andre aktører som NAV, helsestasjon, barnevern og sivilsamfunnsorganisasjoner for å nå flest mulig familier med informasjon.

Ikke alle familier ønsker å ha barna i barnehage, til tross for de positive utviklingseffektene det har for barna

For noen av disse vil mer informasjon om barnehagen kunne luke ut misforståelser.

Det vil til enhver tid være barn som ikke går i barnehage. Derfor kan være fornuftig å prioritere tiltak som åpen barnehage, språksti osv. som et alternativ for disse familiene.

Forskningsfunnene er en del av rapporten Evaluering av moderasjonsordningene for barnehagen, delrapport 1, og er utgitt av Institutt for samfunnsforskning (ISF). Hele rapporten kan leses i vårt arkiv: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/177403>. Rapporten er en del av et forskningsprosjekt finansiert av Utdanningsdirektoratet. Les mer om forskningsprosjektet på: <http://www.samfunnsforskning.no/prosjekter/evaluering-av-moderasjonsordningene-for-barnehagen.htm>. Illustrasjoner: Colourbox.com og ISF.

INSTITUTT
FOR SAMFUNNS-
FORSKNING